

ІНФОРМАТИВНА СТРУКТУРА І ХАРАКТЕР НОМІНАЦІЇ АКСІОЛОГІЧНИХ МОДЕЛЕЙ N + N, A + N, PARTICIPLE + N У СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Лариса Соловійова
(м. Житомир, Україна)

Слово має складну макроструктуру, яка складається із сукупності взаємопов'язаних структур: семантичної, граматичної, фонетичної та інформативної. Фонетична, граматична та семантична структури слова досить детально представлені у лінгвістичних студіях, в той час як вивчення інформативної структури слова не отримало достатнього висвітлення, що і є на часі. Метою нашої розвідки є виявлення інформативної структури і характеру номінації аксіологічних моделей N + N, A + N, participle + N у сучасній англійській мові.

На думку Д.І. Квеселевича, інформативна структура слова та інших одиниць номінації потенційно може включати в себе як інформацію про сигніфікат, так і інформацію про денотат. Обсяг даних інформації першого роду пропонується іменувати обсягом сигніфіката (ОС), другого роду – обсягом денотата (ОД). ОС у свідомості індивідуума співвідноситься з сигніфікатом, а ОД – з конкретним денотатом знакової ситуації [1].

В цілому ми згодні з таким розумінням інформативної структури слова, разом з тим зазначимо, що денотація не є віднесенням до предмету, здійсненим словом, а лише виділенням ознаки, властивості цього предмета, що лежить в основі типізованого уявлення про предмет, як представника певного класу і закріпленого у свідомості людини у вигляді певного образу [3].

Іншими словами, денотат – це ідеальний об'єкт, інваріант класу предметів, що не існує фактично в реальній дійсності. На мовленнєвому рівні слова співвідносяться не з денотатами, а з конкретними матеріальними носіями виражених у денотаті ознак, тобто із референтами. Заміщення понять денотат слова і його референт є невиправданим, так як тим самим ототожнюється

механізм мовної номінації з механізмом мовної ідентифікації (референції).

Щоб уникнути ототожнення понять “денотат” і “референт” вважаємо правомірним “конкретний денотат знакової ситуації” іменувати референтом і вести мову про обсяг сигніфіката (ОС) і обсяг референта (ОР).

Мовна інформація завдяки своєму вибіркового характеру покликана диференціювати суттєві й побічні, випадкові ознаки предмета, тобто відсівати шуми від корисних сигналів. В результаті пізнавальної діяльності людина виявляє безліч найрізноманітніших ознак і властивостей у тих чи інших предметах, проте в словах, що використовуються для їх позначення, закріплюються тільки деякі з цих ознак, що виступають в якості інформації, яка характеризує позначувані явища [2: 36].

У зв'язку з цим ми розрізняємо сигніфікативні й референтні ознаки, що знаходять своє вираження у сигніфікативних і референтних атрибутах. Крім цих атрибутів Д.І. Квеселевич пропонує розрізняти атрибути-маркери сигніфіката (МС) і денотата (МД) (в нашому розумінні – референта (МР) – артиклі, вказівні, присвійні й деякі інші види займенників, числівники.

У комунікативному акті можливі наступні основні інформативні структури референції: МС + ОС – *a man*, МР + ОС – *the man*, МС + /ОР + ОС/ – *a tall man*, МР + /ОР + ОС/ – *the tall man*, МС + /ОС + ОС/ – *a heavy man* (*актор, який виконує трагічні ролі*), МР + /ОС + ОС/ – *the heavy man*, МС + /ОР + ОС + ОС/ – *a famous heavy man*, МР + /ОР + ОС + ОС/ – *the famous heavy man*, МС + ОС² – *a badman* (*бандит, грабіжник*), МР + ОС² – *the badman*, МС + /ОР + ОС²/ – *a wounded badman*, МР + /ОР + ОС²/ – *the wounded badman*.

Під ОС² розуміємо структуру складної однослівної одиниці номінації, що виникла в результаті її високої частоти вживання і ідіоматизації.

В аксіологічних моделях N+N, A+N, Participle+N референт представлено розчленовано, тобто він складається з ядра та атрибута. Характер атрибута зумовлює інформативну структуру і характер номінації моделі.

Аксіологічний атрибут змінного словосполучення є референтним, тому що він виражає референтні (побічні, індивідуальні, неінгерентні) ознаки, які не

входять в обсяг сигніфікату. Інформативна структура такого словосполучення може бути представлена як ОР + ОС, наприклад: *good (bad, noble, sly, daring, etc.) action*; *good (bad, delicious, tasteless, wholesome, etc.) food*; *good (bad, dull, interesting, etc.) novel*.

Неінгерентність атрибута надає номінації змінного словосполучення роздільний неідіоматичний характер.

Аксіологічний атрибут словостягнення слід вважати напівсигніфікативним, адже в словостягненнях спостерігається семантичне зближення компонентів, тяжіння до цільності номінації, до ідіоматизації, притаманної складному слову [1: 33].

Інформативна структура словостягнення – ОС + ОС, наприклад: *bad case* – тяжкохворий, *bad actor* – негідник, небезпечна людина; *bad will* – заповіт, що на має юридичної сили; *good sport (sort)* – славний хлопець; *the good people* – ельфи, феї; *the beautiful people* – вище, порядне товариство, *bleeding heart* – людина, схильна проявляти зайве співчуття іншим; *bopping gang* – група молодих хуліганів.

Словосполучення позначає поняття окремо, а слово – глобально, цілісно [1: 76]. Компоненти складного слова, спільно виражаючи сигніфікат, зливаються в одне семантичне та інформативне ціле (ОС²), що відбивається в цілісній ідіоматичній номінації, наприклад: *badlands* – 1.с.г. неродючий ґрунт, 2.геол. місцевість, сильно зруйнована ерозією, 3.топ. горбиста (перетята) місцевість; *bad-mouth* – наклепник; *poor-boy* – жарг. паскуда, погань, мотлох (про непрацююче обладнання); *rubber-stamp* – бюрократ, канцелярська душа; *goodwill* – доброзичливість; *blue-chip* – високоякісний; *back-alley* – непривабливий, сумнівний; *bareknuckle* – безцеремонний, нахабний.

Таким чином, характер атрибута зумовлює інформативну структуру і характер номінації аксіологічних моделей N+N, A+N, Participle+N. Аксіологічний атрибут змінного словосполучення є референтним, аксіологічний атрибут словостягнення слід вважати напівсигніфікативним. У складному слові аксіологічний атрибут зливається з ядром в одне семантичне та

інформативне ціле, спільно висловлюючи сигніфікат.

Перспективою подальшого дослідження, на наш погляд, є комплексний аналіз функціонування аксіологічних моделей N+N, A+N, Participle+N у різних типах дискурсу.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Квеселевич Д.И. Интеграция словосочетания в современном английском языке / Д.И. Квеселевич. – К.: Высшая школа, 1983. – 84 с.
2. Кузнецов А.М. Структурно-семантические параметры в лексике. На материале английского языка / А.М. Кузнецов. – М.: Наука, 1980. – 160 с.
3. Никитин М. В. Основы лингвистической теории значения / М. В. Никитин. – М. Либроком, 2009. – 168 с.